

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 16 mars 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om förhöjd pension åt reservstatspersonal, som avgått ur tjänst före den 1 juli 1936.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 68 av herr *Lindström* jämte två av kammarens övriga ledamöter samt den andra inom andra kammaren under nr 250 av herr *Lundqvist* jämte fem av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att den före den 1 juli 1936 pensionerade f. d. reservstatspersonalen måtte i pensionshänseende tillerkännas den rättsställning, som tillkommer sagda personal enligt 1914 års senare riksdags beslut och därmed godtagna principer, samt sålunda snarast komma i åtnjutande av den pensionsreglering, som därav kan betingas eller annorledes kan befinnas skälig.»

I fråga om motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionerna.

Reservstatsorganisationen upprättades efter beslut vid 1914 års senare riksdag. Reservstatspersonalens löner och pensioner sattes därvid i visst förhållande till de för personalen å aktiv stat fastställda motsvarande förmånerna. Vid avvägandet av nämnda förhållande utgick man från att reservstatens ändamål vore att anskaffa det för mobiliseringsbehovet erforderliga antalet erfarna och tjänstevana, tillika tjänstedugliga officerare och underofficerare för en mindre kostnad än den, som vore förbunden med motsvarande ökning av de aktiva officers- och underofficerskårerna. Med hänsyn härtill ordnades reservstaten såsom en verklig stat vid sidan av den aktiva med löne- och pensionsbelopp, avvägda i visst förhållande till den aktiva personalens förmåner. Pensionsbeloppen vid avgång från reservstat blevo härvid så avpassade, att pensionen i en viss beställning å reservstat kom att i stort sett motsvara pensionen i närmast lägre tjänstegrad å aktiv stat.

Såsom en följd av de efter hand genomförda pensionsregleringarna för den aktiva personalen inträdde emellertid småningom en förskjutning av relationen mellan denna personals och reservstatspersonalens pensionsförmåner. I syfte att återställa den ursprungliga proportionen mellan den aktiva personalens och reservstatspersonalens pensionsförmåner avlät Kungl.

Maj:t till 1925 års riksdag proposition (nr 127) med förslag angående provisorisk pensionsförbättring för reservstatspersonalen m. m. Förslaget förutsatte ett beredande av pensionsförbättring jämväl åt sådan personal å reservstat, som vid tiden för den ifrågasatta pensionsregleringens genomförande redan avgått med pension. Av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden framgår, att föredragande departementschefen i detta hänseende stödde sig på bland annat ett av 1921 års pensionskommitté gjort uttalande av innebörd, att starka billighetsskäl finge anses tala för att även nämnda pensionärer gjordes delaktiga av den föreslagna pensionsförhöjningen samt att en åtgärd i motsatt riktning skulle innebära ett uppenbart frångående av de principer, vilka legat till grund för reservstaternas organisation och vilka kunde förmodas hava varit av väsentligt inflytande på vederbörandes beslut att på sin tid övergå till reservstat. — Kungl. Maj:ts förslag blev av 1925 års riksdag bifallet.

I *propositionen nr 225/1936* angående försvarsväsendets ordnande föreslogs, i syfte att säkerställa reservstaternas rekrytering, en förbättring av reservstatspersonalens avlönings- och pensionsvillkor, dock icke beträffande sådan personal, som vid ikraftträdandet av den föreslagna löne- och pensionsregleringen redan avgått med pension. I detta hänseende anförde föredragande *departementschefen* beträffande personalen å arméns reservstater följande:

»Såväl av 1930 års försvarskommission som av ett flertal myndigheter har det ansetts vara förenligt med rätt och billighet, att den personal, som redan nu finnes å reservstat eller avgått därifrån med pension, kommer i åtnjutande av de förbättrade löne- och pensionsvillkor, som kunna komma att bliva knutna till den nya reservstaten. Jag delar denna uppfattning i vad det gäller personal, som vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ännu kvarstår på reservstat, då en löneroglering bör gälla all personal på vederbörlig stat och icke endast nytillträdande. Däremot kan jag icke biträda förslaget i vad det avser redan pensionerade. De förutsatta högre lönerna och pensionerna motiveras ju av strävan att göra reservstatsplatserna lockande för den aktiva personalen. Det torde icke heller kunna göras gällande, att någon orätt sker mot de redan pensionerade, om icke deras förut bestämda pensioner höjas. Den militära pensionsregleringen, som beslutades av 1935 års riksdag, hade icke heller retroaktiv verkan. Även av ekonomiska skäl kan jag icke tillstyrka en sådan pensionsreglering, enär den skulle belasta budgeten med i medeltal för de närmaste tio åren inemot 100 000 kronor.»

1936 års riksdag biföll vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit i fråga om ändrade löne- och pensionsvillkor för reservstatspersonalen.

Det i motionerna framlagda förslaget innebär en reglering av pensionsbeloppen för nedan angivna beställningshavare på sätt framgår av följande tablå:

Beställning å arméns reservstater	P e n s i o n (i högsta löneklass)		Ökning (+) resp. minskning (—) Kr.
	före 1/7 1936 Kr.	efter 1/7 1936 Kr.	
Generalmajor	6 650	7 128	+ 478
Överste.....	5 700	6 252	+ 552
Major	4 300	4 692	+ 392
Kompaniofficer	2 500	3 756	+ 1 256
Underofficer	1 400	2 112	+ 712
Fältläkare	5 300	5 148	— 152
Regementsläkare	4 300	4 632	+ 332

Den sammanlagda kostnadsökningen för den ifrågasatta pensionsregleringen skulle, såsom framgår av det föregående, för arméns reservstaters vidkommande belöpa sig i medeltal för de närmaste tio åren till inemot 100 000 kronor. Härtill skulle komma särskilda kostnader för en motsvarande pensionsreglering vid reservstaten för marinen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har det genom de förevarande motionerna framförda spørsmålet så nyligen som vid 1936 års riksdag varit föremål för övervägande i samband med behandlingen av propositionen nr 225 angående försvarsväsendets ordnande. Enligt vad som framgår av nämnda proposition fann Kungl. Maj:t icke skäl föreligga för en retroaktiv tillämpning av den reglering av reservstatspersonalens pensionsförmåner, som föreslogs att träda i kraft från och med den 1 juli 1936. Riksdagen lämnade Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag utan erinran.

Då berörda spørsmål nu åter bragts under riksdagens prövning, har utskottet mot bakgrunden av vad tidigare i denna fråga förekommit icke kunnat undgå att finna visst fog föreligga för den av 1930 års försvarskommission uttalade uppfattningen, att vissa billighetskäl tala för en förbättring av pensionsvillkoren jämväl för den redan avgångna reservstatspersonalen. Å andra sidan synes det utskottet uppenbart, att en retroaktiv tillämpning av nu gällande förhöjda pensionsförmåner på ifrågavarande personal icke kan undgå att medföra konsekvenser med avseende å andra militära och civila f. d. befattningshavare, vilka åtnjuta lägre pensioner än de enligt nuvarande regler utgående. Ett bifall till motionärernas förslag skulle innebära ett avsteg från den principiella inställning, riksdagen under senare år strängt iakttagit till framställningar om retroaktiva pensionsförbättringar för olika grupper f. d. befattningshavare. Med hänsyn härtill och då den av motionärerna berörda frågan ur ekonomisk synpunkt har en ganska betydande räckvidd, har utskottet ansett sig icke utan förslag i ämnet från Kungl. Maj:ts sida kunna förorda åtgärder i den av motionärerna åsyftade riktningen.

Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att förevarande motioner I: 68 och II: 250 icke må till någon riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 16 mars 1937.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar *Åkerberg, Bjurström, Berling, Nilsson* i Mölndal, *Swartling, von Horn, Bodin* i Visby och *Sundvik*;

från a n d r a kammaren: herrar *Holmgren, Paulsen**, *Gustavson* i Västerås, *Osberg, Frankenberg**, *Andersson* i Munkaljungby, *Mattsson* och *Lundberg**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
